



**WYDZIAŁ  
EKONOMICZNO-  
-SOCJOLOGICZNY**

Uniwersytet Łódzki

WPLYNĘŁO  
INSTYTUT EKONOMII I FINANSÓW  
data...31.08.22... podpis...Gomark...

Łódź, dnia 26.08.2022

Prof. dr hab. Eugeniusz Kwiatkowski

Katedra Makroekonomii

### **Recenzja**

**osiągnięć naukowo-badawczych oraz dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego**

**oraz współpracy międzynarodowej dr Marty Hozer-Koćmiel**

**w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego**

**w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse**

#### **1. Podstawowe dane o Kandydatce**

Dr Marta Hozer-Koćmiel ukończyła w 2002 roku studia magisterskie na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania w Uniwersytecie Szczecińskim, uzyskując tytuł magistra nauk ekonomicznych. Swą edukację wzbogaciła na studiach podyplomowych „Gender Studies” w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w 2003 roku oraz studiach podyplomowych „Rynek nieruchomości” w Uniwersytecie Szczecińskim w 2001 roku.

W 2007 roku obroniła w Uniwersytecie Szczecińskim, na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, pracę doktorską pt. „ Statystyczna analiza podziału czasu i wartości pracy kobiet” napisaną pod kierunkiem dr hab. prof. US Mirosławy Gazińskiej, uzyskując stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w specjalności ekonomii, statystyki ekonomicznej.

tel.: +48 42 635 51 58, fax.: +48 42 635 53 08  
ul. Rewolucji 1905 r. nr 41, 90-214 Łódź  
e-mail: makroekonomia@uni.lodz.pl

✉ ksoc.uni.lodz.pl

Z dokumentów przewodu habilitacyjnego wynika, że dr Marta Hozer-Koćmiel nie ubiegała się wcześniej o nadanie stopnia doktora habilitacyjnego.

Po ukończeniu studiów, w latach 2002-2008 Kandydatka była zatrudniona w charakterze asystenta w Katedrze Ekonometrii i Statystyki Uniwersytetu Szczecińskiego, gdzie w latach 2008-2011 pracowała na stanowisku adiunkta. W roku 2011 przeszła do Katedry Ubezpieczeń i Rynków Kapitałowych tegoż Uniwersytetu, gdzie pracowała do 2013 roku. Od 2013 roku pracuje w charakterze adiunkta w tejże uczelni, w Katedrze Ekonometrii i Statystyki, wchodzącej w skład Instytutu Ekonomii i Finansów.

Równoległe z pracą w Uniwersytecie Szczecińskim zatrudniona była czasowo w jednostkach pozauczelnianych, takich jak: Swedish Institute, Levy Economics Institute, Winnet Skane, Instytucie Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych czy też The Finnish Ministry of Interior, zajmując stanowiska eksperta bądź wykładowcy.

Z informacji powyższych wynika, że cały dotychczasowy dorobek naukowo-badawczy, dydaktyczny i organizacyjny po doktoracie dr Marty Hozer-Koćmiel powstał w ciągu 14 lat.

## **2. Informacja o obowiązujących przepisach prawa**

Przewód habilitacyjny dr Marty Hozer-Koćmiel został wszczęty w 2021 roku, więc w tym czasie obowiązujące przepisy prawa wynikały z ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zwłaszcza art. 219 tejże ustawy. Stwierdza się w niej, że stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie z doktoratem, która posiada osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej, w tym co najmniej 1 monografię lub cykl powiązanych tematycznie artykułów opublikowanych w wydawnictwach i czasopismach ujętych w wykazach ministerialnych oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni czy też instytucji, w szczególności zagranicznej.

Dla postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego ważne jest również Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku, które określa szczegółowo rodzaj dokumentów i informacji składanych wraz z wnioskiem o wszczęcie przewodu habilitacyjnego. Wymienia się w nim: kopię dyplomu doktorskiego, autoreferat zawierający opis dorobku naukowego, wykaz opublikowanych prac naukowych, informacje o osiągnięciach naukowych, o opiece naukowej nad studentami i doktorantami, o współpracy z instytucjami, o stażach krajowych i zagranicznych oraz o działalności popularyzującej naukę.

### 3. Informacje o ocenianych osiągnięciach naukowych

W postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego dr Marta Hozer-Koćmiel przedłożyła monografię naukową pt. „Nieodpłatna praca w gospodarstwie domowym. Studium empiryczne”, wydaną w 2020 roku przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego oraz jednotematyczny cykl siedmiu publikacji zatytułowany „Alokacja czasu w ujęciu ekonomicznym”, które są osiągnięciem naukowym w rozumieniu ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” z dnia 20 lipca 2018 roku. W postępowaniu przedłożono także inne dokumenty obejmujące: kopię dyplomu doktorskiego, autoreferat w języku polskim i angielskim przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych, wykaz osiągnięć naukowych, oświadczenia współautorów, pozostałe wybrane publikacje, a także film o Winnet Centre of Excellence oraz elektroniczne nośniki danych. Załączone dokumenty są zgodne z wykazem dokumentów niezbędnych w przewodzie habilitacyjnym, określonych w przepisach prawa.

Wymienione prace, dokumenty i informacje są wystarczającą podstawą do sformułowania recenzji habilitacyjnej.

Z informacji naukometrycznych zamieszczonych w autoreferacie wynika, że łączna liczba punktów ministerialnych uzyskanych przez Habilitantkę wynosi 644,5, w tym 562 punkty po doktoracie. Sumaryczny współczynnik Impact Factor wynosi 4,754, przy czym w całości dotyczy on okresu po doktoracie. Indeks cytowań wg Web of Science wynosi 1, zaś bez autocytowań wynosi 0, natomiast wg Google Scholar liczba cytowań wynosi 56, zaś bez autocytowań 14. Indeks Hirscha wynosi wg Web of Science 1, zaś wg Google Scholar 5. Indeksy naukometryczne można ocenić pozytywnie, w szczególności w odniesieniu do współczynnika Impact factor oraz liczby punktów ministerialnych.

Dr Marta Hozer-Koćmiel rozpoczęła pracę naukową w 2002 roku, zaś stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych uzyskała w 2007 roku. W całym tym okresie powiększyła znacząco swój dorobek naukowy. Z informacji zawartych w dokumentacji wynika, że, cały dorobek naukowy Habilitantki obejmuje 63 pozycje, na który składają się: 2 samodzielne monografie, 24 rozdziały w monografiach (w tym 11 we współautorstwie), 34 artykuły naukowe (w tym 21 we współautorstwie) oraz 1 redakcję naukową monografii i 2 prace w materiałach konferencyjnych. W okresie po doktoracie dorobek naukowy Habilitantki obejmuje 46 publikacji, na który składają się: 2 monografie samodzielne, 13 rozdziałów w monografiach (w tym 7 we współautorstwie), 30 artykułów w czasopiśmie naukowych (w tym 17 we współautorstwie) oraz 1 współredakcję naukową monografii.

Struktura językowa publikacji po doktoracie przedstawia się następująco: spośród 46 prac opublikowano 16 prac w języku angielskim (w tym 10 artykułów naukowych, 5 rozdziałów w monografiach i 1 monografię). Spośród 16 prac w języku angielskim, 7 prac opublikowano w wydawnictwach i czasopismach zagranicznych.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje liczbowe, dorobek naukowy po doktoracie Habilitantki można uznać za bogaty od strony ilościowej, dosyć zrównoważony pod względem struktury rodzajowej publikacji (30 artykułów, 13 rozdziałów, 2 monografie) oraz struktury prac samodzielnych i współautorskich (21 prac samodzielnych i 25 prac współautorskich), charakteryzujący się znaczącym udziałem prac w języku angielskim (16 prac na łączną liczbę 46 prac), opublikowanych częściowo za granicą.

Publikacje współautorskie zawierają informacje i oświadczenia o udziałach procentowych współautorów w publikacjach. Z oświadczeń tych wynika, że Kandydatka odgrywała wiodącą rolę w procesie przygotowania współautorskich prac naukowych.

Prace naukowe dr Marty Hozer-Koćmiel zostały opublikowane w wydawnictwach i czasopismach o zróżnicowanej renomie. Dwie samodzielne monografie Habilitantki zostały wydane przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, zaś współredagowana monografia przez University of Kelaniya. Trzy artykuły zostały opublikowane w czasopismach z Impact Factorem, a mianowicie w: „Transformations in Business and Economics”, „APE Actual Problems of Economics” oraz „Energies”. Inne artykuły znalazły miejsce w takich czasopismach, jak: „Wiadomości Statystyczne” (3 art.), „Statistics in Transition” (2 art.), „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” (4 art.), „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” (2 art.), „Folia Oeconomica Stetinensia” (2 art.), „International Journal of Contemporary Management” (1 art.). Znacząca liczba artykułów (11) została opublikowana w wydziałowym czasopiśmie „Studia i Prace WNEiZ”. Monografie, w których Habilitantka zamieszczała swoje rozdziały, zostały wydane w większości przez Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego (17 monografii), ale 3 monografie zostały wydane w Malmo w Szwecji oraz 1 monografia w Hamburgu.

#### **4. Ocena głównego osiągnięcia naukowego**

Kierując się zapisami Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku, Habilitantka wskazała jako osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej ekonomia i finanse monografię naukową pt. „Nieodpłatna praca w gospodarstwie domowym. Studium empiryczne” oraz jednotematyczny cykl siedmiu publikacji zatytułowany „Alokacja czasu w ujęciu ekonomicznym”.

Przedmiotem monografii habilitacyjnej jest analiza zjawiska nieodpłatnej pracy w gospodarstwie domowym, określanego często mianem pracy domowej. Szczególną uwagę poświęcono analizie skali, struktury i tendencji zmian tego zjawiska w Polsce i innych krajach, a także jego czynników determinujących. Monografia ma charakter empiryczny, ale zawiera też w mniejszym wymiarze elementy teoretyczne.

Dokonując oceny tematu monografii, należy podkreślić zasadność jego wyboru. Po pierwsze, trzeba zauważyć, że temat ten jest ważny w kontekście podejmowanych analiz dobrobytu ludności i powszechnego traktowania PKB per capita jako jego miary. Wnioski wynikające z rozważań monografii mogą mieć ważne znaczenie dla oceny tej powszechnej miary dobrobytu. Po drugie, temat podjęty w monografii jest jeszcze dosyć słabo opracowany w literaturze. Do niedawna znajdował się poza zakresem rozważań głównego nurtu ekonomii. Monografia powinna wypełnić istniejącą nadal lukę w literaturze polskiej.

Celem podstawowym monografii jest – według słów Autorki - „identyfikacja czynników o charakterze demograficznym, społecznym i ekonomicznym, wpływających na wielkość nieodpłatnej pracy domowej” (s.9). Aby ułatwić realizację tego celu, sformułowano w pracy siedem celów szczegółowych (pięć badawczych i dwa metodyczne) oraz sześć hipotez badawczych.

Formuły celów szczegółowych i celu głównego są jasne i nie budzą wątpliwości merytorycznych. Jeśli chodzi o hipotezy badawcze, to zwłaszcza w odniesieniu do hipotez H1, H2 i H4 trzeba zaznaczyć ich zbyt ogólny charakter. Winny być one bardziej skonkretyzowane poprzez ustalenie kierunkowych zależności między badanymi zmiennymi.

Monografia składa się z pięciu rozdziałów, wstępu i podsumowania oraz bibliografii, spisów tabel i wykresów, a także załączników zawierających oszacowania szczegółowe trzech modeli regresji. Rozdział 1 omawia kwestie pojęciowe i teoretyczne związane z nieodpłatną pracą domową. Rozdział 2 zawiera rozważania o pracy domowej z perspektywy takich zjawisk i procesów, jak: przejście demograficzne, deficyt czasu i poziom dochodów, praca zawodowa i wartość pracy domowej. Rozważania teoretyczne są w tym rozdziale uzupełnione analizami empirycznymi opartymi na danych statystycznych różnych krajów, w tym Polski. Rozdział 3 ma charakter metodyczny. Zawiera wskaźniki i metody analizy pracy domowej wykorzystane w monografii. Rozdziały 4 i 5 mają charakter typowo empiryczny. W rozdziale 4 w oparciu o zebrane dane statystyczne Autorka przedstawia skalę, strukturę i dynamikę pracy domowej w Polsce, akcentując w szczególności takie przekroje, jak: płeć, wiek, miejsce zamieszkania i zamożność. W rozdziale 5 przedstawiono determinanty pracy domowej w Polsce,

wykorzystując podejście modelowe. W szczególności oszacowano funkcje regresji dla grup ludności wyodrębnionych na podstawie kryteriów płci, wieku i poziomu zamożności.

Dokonując oceny przyjętej struktury pracy z punktu widzenia tematu i celów pracy, należy stwierdzić, że przyjęta struktura pracy i sekwencja rozważań są w zasadzie poprawne (najpierw kwestie pojęciowe i teoretyczne, a następnie analizy empiryczne), natomiast umieszczenie rozdziału metodycznego po rozdziale 2, który ma w dużej mierze charakter empiryczny, nie wydaje się słuszne. W rozdziale 2 bowiem przedstawiono szereg danych o wskaźnikach (deficyt czasowy i dochodowy, współczynnik aktywności ekonomicznej, wskaźnik zatrudnienia, wartość pracy domowej), których istota omówiona jest dopiero w następnym rozdziale. Lepiej byłoby ulokować rozdział metodyczny po rozdziale 1.

W monografii zastosowano różnorodne metody badawcze. Obejmują one zarówno metody podstawowe, takie jak: przegląd literatury teoretycznej i empirycznej, tabelaryczne i graficzne prezentacje danych statystycznych, miary absolutne i względne pracy domowej, analizy wskaźnikowe częstotliwości pracy domowej i dystrybucji czasu pracy, miary zróżnicowania badanych zjawisk i procesów, jak również bardziej zaawansowane ekonometryczne metody badawcze wykorzystane do identyfikacji czynników determinujących pracę domową, w szczególności funkcję regresji liniowej z wieloma zmiennymi objaśniającymi. Zaskakujące jednak, że po dokonaniu wielu oszacowań parametrów tej funkcji nie podjęto ich interpretacji ekonomicznej. Lektura pracy wskazuje, że zastosowane metody badawcze zostały dobrze dopasowane do celów i hipotez badawczych monografii.

Dokonując generalnej oceny rozprawy habilitacyjnej należy podkreślić, że zawiera ona szereg elementów wartościowych, stanowiących wkład do badań w zakresie ekonomii pracy i statystyki, ale można również w niej dostrzec słabości. Do najważniejszych wartościowych elementów rozprawy można zaliczyć:

- Przede wszystkim, zgodnie z celem podstawowym monografii, zidentyfikowanie, w oparciu o wyniki własnych badań, najważniejszych czynników wpływających na rozmiary pracy domowej mierzonej czasem pracy w polskich gospodarstwach domowych, nie tylko dla ludności ogółem, ale także dla grup kobiet i mężczyzn, poszczególnych grup wiekowych, osób mieszkających w miastach i na wsi oraz gospodarstw domowych o różnym poziomie dochodów.

- Przeprowadzenie szczegółowej analizy porównawczej skali i struktury pracy domowej według czasu jej trwania w polskich gospodarstwach domowych w latach 2003-2004 i 2013, w rezultacie czego ukazano zmiany w zakresie czasu trwania i wykonywania pracy domowej oraz

rozkładów pracy domowej według czasu jej trwania w tym okresie, nie tylko w odniesieniu do wszystkich gospodarstw domowych, ale także węższych grup ich członków, tj. kobiet i mężczyzn, poszczególnych grup wiekowych i dochodowych oraz mieszkańców miast i wsi.

- Przedstawienie całościowej metodologii badania pracy domowej, w szczególności określenie charakteru i źródeł danych wykorzystywanych w badaniu, podkreślenie dwóch kierunków badań pracy domowej od strony czasu i wartości, zwrócenie uwagi na materialne i pozamaterialne korzyści pracy domowej, uporządkowanie mierników i wskaźników wykorzystywanych w badaniach pracy domowej oraz wysunięcie miernika deficytu czasu wzbogacającego te badania.

- Wartościowe są również rozważania o kształtowaniu się pracy domowej w poszczególnych fazach przejścia demograficznego, podkreślające uwarunkowania zmian ilości pracy domowej w kolejnych fazach przejścia.

Monografia nasuwa również uwagi o charakterze dyskusyjnym i krytycznym.

- Pierwsza uwaga dotyczy ujęcia rozdziału 1, przedstawiającego teorie podejmujące problem pracy domowej. Rozważania ograniczają się do prezentacji różnych idei występujących w tych teoriach, bez prób podjęcia jakiejś autorskiej interpretacji i dyskusji z nimi. Choć podrozdział 1.5 zatytułowany jest „Ocena teorii uwzględniających nieodpłatną pracę domową”, to jednak trudno doszukać się w nim elementów oceny. Mało przejrzysta jest również sformalizowana prezentacja teorii G. Beckera (s. 33-36), w której tym samym symbolem  $Z$  oznaczono najpierw dobro podstawowe, a następnie ograniczenie budżetowe. Koncepcja rozszerzonych korzyści z pracy domowej zasługuje na pozytywną uwagę, ale jej ilustracja na rys. 1.2 budzi wątpliwości. Na osi poziomej zaznaczono bowiem zarówno pracę domową, jak i pracę zawodową, co sugeruje, że przesuwając się wzdłuż osi poziomej na prawo obie wielkości wzrastają. Przecież te wielkości są po części wielkościami alternatywnymi: więcej pracy zawodowej, to zazwyczaj mniej pracy domowej. Na osi poziomej lepiej odłożyć stopień urynkowienia pracy.

- Po drugie, istotne zastrzeżenia nasuwają się w związku z rozdziałem 5, w którym przedstawiono szereg oszacowań funkcji regresji. Oszacowania te są istotne i wartościowe z punktu widzenia określenia znaczenia czynników determinujących czas pracy domowej. Problem polega na tym, że Autorka nie podejmuje ich interpretacji ekonomicznej, określających, jak zmienia się czas pracy domowej pod wpływem zmiany zmiennej objaśniającej. Interpretacje takie są standardem powszechnie obowiązującym w analizach modelowych. Mogą one zresztą nasuwać ciekawe wnioski.

- Wysoce dyskusyjne jest bezpośrednio, bez jakiegokolwiek komentarza, porównywanie współczynników aktywności ekonomicznej i współczynników zatrudnienia między okresami należącymi do odmiennych systemów społeczno-gospodarczych (str. 59).

- W monografii zamieszczono szereg istotnych danych i wskaźników statystycznych charakteryzujących rozmiary, struktury, tendencje w czasie i determinanty pracy domowej w Polsce. Wykorzystano je do pokazania szeregu różnic między wyodrębnionymi grupami ludności i gospodarstw domowych w Polsce, a także do porównań międzynarodowych. Analizy te stwarzają podstawę do formułowania wniosków i rekomendacji dla polityk społecznych i gospodarczych. Szkoda jednak, że Autorka nie wyszła poza rozważania diagnostyczne i nie pokusiła się o sformułowanie wniosków i postulatów o charakterze praktycznym.

- Rola recenzenta każe mi też zwrócić uwagę na kilka niedostatków, głównie redakcyjnych, występujących w monografii. Na str. 63 i 69 mamy odwołania do tabel 10 i 13, których nie ma w monografii. Natomiast na str. 121 zamieszczono tabelę 5.4, której tytuł nie pasuje do treści tabeli.

Biorąc pod uwagę sformułowane wyżej oceny i opinie cząstkowe, mocniejsze i słabsze strony pracy, w sumie monografię oceniam pozytywnie.

Drugim elementem głównego osiągnięcia naukowego jest cykl siedmiu artykułów poświęconych alokacji czasu w ujęciu ekonomicznym, a więc alokacji czasu między pracą zawodową, pracą domową i czas wolny. Jak podkreśla Habilitantka w autoreferacie, monografia jest zwieńczeniem wspomnianego cyklu artykułów na temat alokacji czasu, stąd też nie sposób dziwić się występującym między nimi podobieństwom i powtórzeniom.

Cykl ten składa się z 4 samodzielnych i 3 współautorskich publikacji naukowych. Wszystkie publikacje z cyklu znalazły się w czasopismach naukowych; 2 z nich opublikowano w czasopismach z Impact Factorem („Transformations in Business and Economics” i „APE Actual Problems of Economics”), pozostałe w: „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” (2 artykuły), „Statistics in Transition”, „Folia Oeconomica Stetinensia” oraz „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”. Artykuły opublikowano więc w znaczących czasopismach naukowych. Jeśli chodzi o strukturę językową publikacji, to 4 publikacje z cyklu wydano w języku angielskim, zaś pozostałe 3 w języku polskim. Wskazuje to na pozytywną tendencję do umiędzynarodowienia dorobku.

W autorskim artykule pt. Household market and work time distribution in selected European countries opublikowanym w “Transformations in Business and Economics” (2008)



zbadano dystrybucję czasu w wybranych krajach europejskich oraz zidentyfikowano czynniki wpływające na dystrybucję czasu między pracą zawodową i domową w Polsce na podstawie danych jednostkowych z badania Budżetu czasu ludności w roku 2003/2004. Zastosowano podobne mierniki i wskaźniki analizy jak w monografii, za wyjątkiem sposobu identyfikacji czynników determinujących podział czasu między oba rodzaje prac. W tym celu w artykule wykorzystano współczynniki zmienności relacji czasu pracy domowej do czasu pracy zawodowej (DCP) w grupach wyodrębnionych na podstawie kryteriów związanych z przyjętymi zmiennymi objaśniającymi. Przyjęto, że im silniej zróżnicowana jest ta relacja, tym silniej badana zmienna objaśniająca wpływa na dystrybucję czasu pracy. Taka interpretacja budzi jednak zasadnicze wątpliwości. Nie są mi znane prace ekonometryczne przyjmujące takie twierdzenia.

W kolejnym autorskim artykule pt. *Time wealth and income wealth* opublikowanym w „*APE Actual Problems of Economics*” (2013) przeprowadzono analizę alokacji czasu w grupach najbiedniejszych i najbogatszych Polaków na podstawie danych jednostkowych z lat 2003/2004. Ubóstwo i bogactwo rozpatrywano nie tylko na podstawie dochodów, ale również na podstawie ilości czasu wolnego pozostałego po pracy zawodowej i domowej. Analizy doprowadziły do ciekawych wniosków odnośnie różnic między grupami najbogatszych (czasowo i dochodowo) i najuboższych (czasowo i dochodowo) ze względu na struktury według płci. Wyniki i sposób analizy w artykule znalazły adekwatne wykorzystanie w monografii.

W publikacji współautorskiej pt. *Analiza komparatystyczna alokacji czasu ludności. Podejście ekonomiczne*, zamieszczonej w czasopiśmie „*Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*” (2010) wykorzystano dane z badania HETUS z lat 1998-2006, aby zanalizować wykorzystanie czasu przez kobiety i mężczyzn z różnych grup wiekowych w krajach europejskich. Podjęto próbę identyfikacji grup krajów o podobnej alokacji czasu w podziale na pracę zawodową i domową oraz czas wolny. Udało się wyodrębnić dla kobiet grupę krajów nordyckich o podobnej strukturze alokacji czasu. Metody i wyniki analizy artykułu zostały wykorzystane w monografii.

Kolejny autorski artykuł pt. *Demograficzne uwarunkowania zmian alokacji czasu kobiet w okresie transformacji*, opublikowany w „*Zeszytach Naukowych Wydziałowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*” (2012) poświęcono zbadaniu siły związków między czasem pracy zawodowej, pracy domowej i czasu wolnego kobiet a różnymi zmiennymi demograficznymi i ekonomicznymi dotyczącymi kobiet. Podstawą analiz były dane z badania budżetów czasu organizowanego przez GUS w latach 1976 – 2004. Jako narzędzie

tel.: +48 42 635 53 56, fax.: +48 42 635 40 25

ul. POW 3/5, 90-255 Łódź

e-mail: sekretariates@uni.lodz.pl

analizy tych związków przyjęto współczynniki korelacji między zmiennymi. W rezultacie analiz potwierdzono silny związek zmiennych demograficznych i alokacji czasu kobiet w Polsce. Wyniki te są częściowo nowe w porównaniu do treści zawartych w monografii.

W autorskim artykule pt. *Modelling of the relations between sustainable development and time allocation in BSR countries*, "Folia Oeconomica Stetinensia" (2014), podjęto problem związku zrównoważonego rozwoju i alokacji czasu ludności w krajach regionu Morza Bałtyckiego, w tym Polski. Problem ten nie był poruszany w monografii. Oszacowano dla tych krajów taksonomiczną miarę zrównoważonego rozwoju dla lat 2004 i 2012 i korzystając z bazy danych HETUS oszacowano parametry funkcji regresji, w której taksonomiczną miarę zrównoważonego rozwoju uzależniono od czasu pracy odpłatnej kobiet i mężczyzn, czasu pracy nieodpłatnej kobiet i mężczyzn oraz od czasu wolnego. Szkoda, że nie dokonano interpretacji ekonomicznej oszacowanych parametrów. W większości przypadków oszacowane parametry były nieistotne, za wyjątkiem nieodpłatnej pracy kobiet. Zaskakujące jest w tej sytuacji stwierdzenie w autoreferacie, że w artykule potwierdzono tezę odnośnie silnej relacji między poziomem zrównoważenia kraju oraz zmiennymi alokacji czasu ludności.

Artykuł współautorski *Klasyfikacja krajów nadbałtyckich ze względu na czas prac wykonywanych w gospodarstwie domowym* („Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, 2015), jak wskazuje tytuł, poświęcono grupowaniu krajów nadbałtyckich za pomocą analizy skupień i metody k-średnich. Podstawą grupowania krajów były szczegółowe dane pochodzące z bazy HETUS o czasie różnych czynności domowych wykonywanych przez kobiety i mężczyzn w tych krajach. Udało się dowieść istnienia podobieństw w dwóch skupiskach krajów: kraje skandynawskie i Niemcy oraz kraje nadbałtyckie (w tym Polska). Oszacowano ponadto wartość pracy domowej w relacji do PKB w tych krajach dla roku 2004. Wyniki badań z artykułu zostały zamieszczone w monografii.

Ostatni artykuł z cyklu publikacji pt. *Examining similarities in time allocation amongst European countries* opublikowany w "Statistics in Transition" (2016) podejmuje podobny problem jak w artykule poprzednim, dotyczący podobieństwa krajów europejskich pod względem alokacji czasu ludności. W tym przypadku jednak zwiększono liczbę badanych krajów do 15 i zastosowano bogatsze metody do ustalenia podobieństw, a mianowicie analizę skupień, metodę k-średnich, uogólnioną miarę odległości oraz taksonomiczną miarę interwałów. Na podstawie bazy danych HETUS dla 2004 roku o alokacji czasu kobiet i mężczyzn między pracą zawodową, pracą domową, studia, podróże, sen i wypoczynek, udało się uzasadnić dwa skupienia krajów europejskich: kraje transformacji systemowej (w tym Polska) oraz kraje skandynawskie wraz z kilkoma krajami Europy zachodniej. Poziom

tel.: +48 42 635 53 56, fax.: +48 42 635 40 25

ul. POW 3/5, 90-255 Łódź

e-mail: sekretariates@uni.lodz.pl

naukowy tego artykułu oceniam wysoko. Jego wyniki badawcze tylko nieznacznie wykorzystano w monografii.

Dokonując generalnej oceny publikacji składających się na cykl należy zaznaczyć, że w większości wyniki badań z tych artykułów zostały wykorzystane w omawianej wyżej monografii. Stąd też artykuły te nasuwają podobne, jak w przypadku monografii, oceny generalne. Obok elementów wartościowych, dotyczących zwłaszcza mierników pracy domowej i niektórych sposobów jej analizy, ukazania alokacji czasu w polskich gospodarstwach domowych w grupach kobiet i mężczyzn oraz w grupach ludności o różnych dochodach, zastosowania w analizie idei ubóstwa i zamożności w odniesieniu do czasu i dochodów, a także porównania alokacji czasu między gospodarstwami domowymi różnych krajów, można w nich dostrzec również słabości. Dotyczą one ograniczenia analiz wyłącznie do sfery diagnostycznej i pominięcia sfery postulatywnej i rekomendacyjnej, a także pewnych kwestii metodologicznych odnoszących się do braku interpretacji ekonomicznej oszacowanych parametrów w funkcjach regresji oraz potraktowania współczynników zmienności poszczególnych zmiennych objaśniających jako wskaźnika siły wpływu tych zmiennych na zmienną objaśnianą tj. na alokację czasu.

Stosunkowo nowymi wątkami w cyklu artykułów w porównaniu z monografią są grupowania krajów europejskich ze względu na alokację czasu w gospodarstwach domowych w oparciu o szeroki zestaw narzędzi badawczych (artykuł w „Statistics in Transition, 2016), które oceniam wysoko oraz analizy zrównoważonego rozwoju w powiązaniu z alokacją czasu. Choć uzyskane wyniki badań są dosyć skromne, to jest to ciekawy pomysł, godny kontynuacji. Wskazane byłoby poprzedzenie analiz empirycznych rozważaniami teoretycznymi o możliwych kanałach związków między zrównoważonym rozwojem a strukturą alokacji czasu.

Podsumowując całościową ocenę głównego osiągnięcia naukowego, ze względu na przewagę elementów wartościowych, osiągnięcie to oceniam pozytywnie.

##### **5. Informacje i oceny dotyczące pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę**

W publikacjach tzw. pozostałego dorobku naukowego, tj. nie wchodzących w skład głównego osiągnięcia naukowego, dr Marta Hozer-Koćmiel podejmuje dwa kierunki badań. Pierwszy dotyczy znaczenia płci dla kształtowania się różnych procesów i zjawisk ekonomicznych, w szczególności rozwoju gospodarczego, przedsiębiorczości, innowacyjności, wynagrodzeń. W tym obszarze badawczym Habilitantka publikowała prace w takich czasopismach, jak „Studia Informatica”, „International Journal of Contemporary

tel.: +48 42 635 53 56, fax.: +48 42 635 40 25

ul. POW 3/5, 90-255 Łódź

e-mail: sekretariates@uni.lodz.pl

 ksoc.uni.lodz.pl

Management”, „Folia Oeconomica Stetinensia” czy też w pracy zbiorowej wydanej w Hamburgu. Drugi kierunek badań dotyczy zastosowania metod ilościowych w analizach ekonomicznych i społecznych. Publikacje w tym obszarze zostały wydane m.in. przez „Statistics in Transition” i „Wiadomości Statystyczne”.

Działalność badawcza Habilitantki polegająca na uczestnictwie w projektach naukowo-badawczych jest wyjątkowo duża. Dr Marta Hozer-Koćmiel brała udział po doktoracie w realizacji 9 projektów naukowo-badawczych, w tym w 6 projektach międzynarodowych i 1 projekcie NCN. W autoreferacie wskazano na kierowanie 5 projektami badawczymi. Ponadto dr Hozer-Koćmiel była uczestnikiem szeregu zespołów badawczych realizujących programy europejskie lub inne międzynarodowe. Działalność projektowo-badawczą Habilitantki należy ocenić bardzo wysoko.

Dr Marta Hozer-Koćmiel uczestniczyła z referatami w wyjątkowo dużej liczbie konferencji krajowych i międzynarodowych (w autoreferacie wskazano na 47 takich konferencji po doktoracie), co zasługuje na szczególnie wysoką ocenę.

Habilitantka ma duże osiągnięcia w zakresie współpracy międzynarodowej, do czego niewątpliwie przyczyniły się pobyty stażowe w uczelniach i instytucjach zagranicznych oraz bardzo dobra znajomość języka angielskiego. Pozwoliło to Habilitantce opublikować część swojego dorobku naukowego w tym właśnie języku (16 publikacji, z tego 12 wydano za granicą). Habilitantka wygłosiła kilkanaście referatów na konferencjach zagranicznych, miała również wystąpienie w Parlamencie Europejskim, a także – jak już wspomniano - uczestniczyła w 6 międzynarodowych projektach badawczych. Ponadto utrzymuje i rozwija kontakty z wieloma partnerami i instytucjami zagranicznymi, w szczególności z uczelniami skandynawskimi, Instytutem Szwedzkim, Fundacją Boella i Levy Economic Institute z USA. Współpracę międzynarodową dra Marty Hozer-Koćmiel oceniam wysoko.

O działalności dydaktycznej i organizacyjnej Habilitantki znajdujemy w dokumentacji sporo informacji. Z autoreferatu wynika, że Habilitantka prowadzi w Uniwersytecie Szczecińskim zajęcia dydaktyczne w języku polskim i angielskim ze statystyki, demografii, ekonometrii, metod ilościowych i gender studies. Została promotorem pomocniczym dwóch prac doktorskich. Założyła i kierowała Studenckim Kołem Naukowym, włączając studentów do realizowanych projektów badawczych. W zakresie działalności organizacyjnej dr Marty Hozer-Koćmiel należy wymienić współorganizację kilkudziesięciu konferencji naukowych w Uniwersytecie Szczecińskim, utworzenie na uczelni Winnet Centre of Excellence oraz założenie czasopisma międzynarodowego pod tą samą nazwą, a także organizację siedmiu

edycji konferencji dydaktycznej o metodach. Należy stwierdzić, że ocena działalności dydaktycznej i organizacyjnej Habilitantki zasługuje na pozytywną ocenę.

## 6. Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę sformułowane oceny cząstkowe poszczególnych aspektów dorobku Habilitantki, stwierdzam, że ocena generalna wniosku dr Marty Hozer-Koćmiel jest pozytywna. Po pierwsze, dr Marta Hozer-Koćmiel przedstawiła monografię pt. „Nieodpłatna praca w gospodarstwie domowym. Studium empiryczne” oraz cykl publikacji pt. „Alokacja czasu w ujęciu ekonomicznym”, które można uznać za osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład Habilitantki w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse w zakresie badań nad ekonomią pracy i statystyki, a w szczególności Habilitantka wzbogaciła wiedzę w zakresie alokacji czasu w gospodarstwach domowych w Polsce i innych krajach europejskich oraz czynników determinujących tę alokację. Po drugie, osiągnięciu temu towarzyszy pozytywna ocena łącznego dorobku naukowo-badawczego potwierdzona indeksami naukowymi. Po trzecie, należy podkreślić wysoką ocenę Habilitantki w zakresie wykazania się istotną aktywnością naukową, w szczególności w odniesieniu do projektów naukowo-badawczych, udziału w konferencjach naukowych i umiędzynarodowienia dorobku, a także pozytywną ocenę działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę.

**Reasumując, stwierdzam, że cały dorobek dr Marty Hozer-Koćmiel spełnia kryteria merytoryczne i formalne w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse, stąd też popieram wniosek o nadanie dr Marcie Hozer-Koćmiel stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomia i finanse.**

